

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЗБІР З ПИТАНЬ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТРЕНУВАНЬ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ ТА СИЛ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЩОДО ДІЙ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ НА АРСЕНАЛАХ, БАЗАХ ЗБЕРІГАННЯ (СКЛАДАХ) ОЗБРОЄННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ, АТОМНИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯХ, ГІДРОТЕХНІЧНИХ СПОРУД ДНІПРОВСЬКОГО ТА ДНІСТРОВСЬКОГО КАСКАДІВ (НА ВИКОНАННЯ ДОРУЧЕННЯ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА УКРАЇНИ ВІД 03.10.2017 № 39053/0/1-17)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ТА ТЕРИТОРІЙ У ВИПАДКУ ВИНИКНЕННЯ РАДІАЦІЙНОЇ АВАРІЇ НА ОБ'ЄКТАХ ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Законодавчі та нормативно-правові акти

Кодекс цивільного захисту України;

Закон України "Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання";

Закон України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку;

Норми радіаційної безпеки України" (НРБУ-97), затверджені наказом МОЗ України від 01.12.1997 р. № 62;

постанова Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11 "Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту";

наказ Держатомрегулювання та МНС від 17.05.2004 N 87/211, зареєстрований у Мін'юсті 10 червня 2004 р. за № 720/9319, "Про затвердження Плану реагування на радіаційні аварії";

постанова Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2017 р. № 733 "Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту";

постанова Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 року № 841 "Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру ";

постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 1998 р. № 391 "Про затвердження положення про державну систему моніторингу довкілля";

постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 р. № 1200 "Про затвердження Порядку забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю";

постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2001 року № 379 "Про затвердження Порядку створення єдиної державної системи контролю та обліку індивідуальних доз опромінення населення";

наказ МНС від 06.08.2002 № 186, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 29 серпня 2002 р. за № 708/6996, "Про введення в дію Методики спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки";

наказ Держатомрегулювання від 08.11.2011 № 154, зареєстрований у Мін'юсті 25.11.2011 за № 1353/20091 "Про затвердження порядку здійснення невідкладних заходів йодної профілактики серед населення України у разі виникнення радіаційної аварії".

Закон України Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання

Згідно із статтею 5 Закону України Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання „Основна дозова межа індивідуального опромінення населення не повинна перевищувати 1 мілізіверта ефективної дози опромінення за рік.

Згідно із статтею 8 цього Закону втручання щодо зменшення шкоди, заподіяної впливом іонізуючого випромінювання, здійснюється шляхом:

- **укриття людей** - якщо протягом перших 2 тижнів після аварії очікувана сукупна ефективна доза опромінення може перевищити **5 мілізівертів**;
- **тимчасова евакуація людей** - якщо протягом перших двох тижнів після аварії ефективна доза опромінення може досягти рівня **50 мілізівертів**;
- **йодна профілактика** - якщо очікувана поглинута доза опромінення щитовидної залози від накопиченого в ній радіоактивного йоду **може перевищити 50 мілігрей*** для дітей або **200 мілігрей** для дорослих.

Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97)

Згідно з Нормами радіаційної безпеки України (НРБУ-97) основними та найбільш ефективними невідкладними заходами на початковій фазі радіаційної аварії є укриття, евакуація, йодна профілактика та обмеження перебування населення на відкритому повітрі.

Крім цих основних заходів застосовуються ціла низка допоміжних контрзаходів, доцільність введення яких розглядається у кожному конкретному випадку.

До подібних допоміжних заходів відносяться:

- заходи пилоподавлення;
- часте миття доріг з твердим покриттям;
- спеціальний режим роботи шкіл, дитячих садків, ясел;
- зміна режиму роботи лікувально-оздоровчих закладів;
- переведення великої рогатої худоби з пасовищного на стійлове утримання;
- обмеження лісокористування, заборона полювання та риболовлі у місцевих водоймах.

Кодекс цивільного захисту України

Згідно із статтею 35 Кодексу цивільного захисту України радіаційний захист населення і територій включає:

- виявлення та оцінку радіаційної обстановки;
- організацію та здійснення дозиметричного контролю;
- розроблення та впровадження типових режимів радіаційного захисту;
- використання засобів колективного захисту;
- використання засобів індивідуального захисту, приладів радіаційної розвідки, дозиметричного контролю аварійно-рятувальними службами, формуваннями та спеціалізованими службами цивільного захисту, які беруть участь у проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, гасінні пожеж в осередках ураження радіаційно небезпечних об'єктів та населенням, яке проживає у зонах небезпечного забруднення;
- проведення йодної профілактики рятувальників, які залучаються до ліквідації радіаційної аварії, персоналу радіаційно небезпечних об'єктів та населення, яке проживає в зонах можливого забруднення;
- проведення санітарної обробки населення та спеціальної обробки одягу, майна і транспорту.

Повноваження місцевих органів виконавчої влади щодо захисту населення під час виникнення радіаційних аварій

Згідно із статтею 19 **Кодексу Цивільного захисту України** до повноважень місцевих державних адміністрацій у сфері цивільного захисту належить:

- забезпечення оповіщення та інформування населення про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій, у тому числі в доступній для осіб з вадами зору та слуху формі;
- організація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на відповідній території, а також радіаційного, хімічного, біологічного, медичного захисту населення та інженерного захисту територій від наслідків таких ситуацій;
- організація та здійснення евакуації населення, майна у безпечні райони, їх розміщення та життєзабезпечення населення;
- завчасне накопичення і підтримання у постійній готовності засобів індивідуального захисту для населення, яке проживає у прогнозованих зонах хімічного забруднення і зонах спостереження суб'єктів господарювання радіаційної небезпеки I і II категорій, та формувань цивільного захисту, а також приладів дозиметричного і хімічного контролю та розвідки.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ТА ТЕРИТОРІЙ У ВИПАДКУ ВИНИКНЕННЯ РАДІАЦІЙНОЇ АВАРІЇ НА ОБ'ЄКТАХ ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Заходи щодо захисту населення та територій у випадку виникнення радіаційної аварії на об'єктах ядерної енергетики визначено у відповідних **планах реагування** на радіаційні аварії територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту, вся територія, або частина територій яких належить до зони спостереження АЕС.

Зазначені плани розроблено у Волинській, Дніпропетровській, Запорізькій, Рівненській, Хмельницькій, Миколаївській, Херсонській областях на підставі **Зразкового плану реагування на радіаційні аварії територіальних підсистем ЄДС ЦЗ**, вся територія або частина територій яких належить до зони спостереження АЕС, затвердженого наказом МНС від 06.05.2008 № 339.

Планами реагування визначено загальний порядок дій у випадку радіаційної аварії на АЕС:

- виявлення наслідків аварії (моніторинг радіаційної обстановки, здійснення радіаційної розвідки);
- класифікація аварії (визначення рівня надзвичайної ситуації);
- оповіщення;
- введення в дію планів реагування;
- інформування населення;
- визначення режиму функціонування територіальної підсистеми (режим функціонування територіальної підсистеми ;
- організація управління ліквідацією наслідків радіаційної аварії на АЕС;
- здійснення заходів щодо захисту населення;
- ліквідація наслідків радіаційної аварії (припинення дій небезпечних факторів, локалізація зон радіоактивного забруднення тощо);
- припинення дій за планами реагування на радіаційну аварію (після завершення ліквідації наслідків радіаційної аварії)

16

Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій
та у справах захисту населення від наслідків
Чорнобильської катастрофи

НАКАЗ

06.05.2008

м. Київ

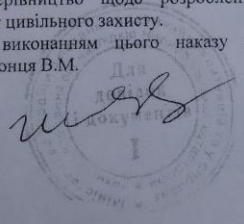
№ 339

Про затвердження Зразкового плану реагування
на радіаційні аварії територіальних підсистем
ЄДС ЦЗ, вся територія або частина території
яких належить до зони спостереження АЕС

Відповідно до вимог пункту 4 спільного наказу Держатомрегулювання
України та МНС України від 17.05.2004 № 87/211 "Про затвердження Плану
реагування на радіаційні аварії", зареєстрованого в Міністерстві юстиції
України 10 червня 2004 р. за № 720/9319,
НАКАЗУ Ю:

1. Затвердити Зразковий план реагування на радіаційні аварії територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій, вся територія або частина території яких належить до зони спостереження АЕС (далі – Зразковий план), що додається.
2. Начальникам головних управлінь (управлінь) МНС в Волинській, Дніпропетровській, Запорізькій, Миколаївській, Рівненській, Херсонській та Хмельницькій областях на підставі вимог Зразкового плану спільно з обласними державними адміністраціями розробити та затвердити плани реагування на радіаційні аварії територіальних підсистем Єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій, вся територія або частина території яких належить до зони спостереження АЕС, до 1 грудня 2008 року ввести їх у дію та доповісти.
3. Методичне керівництво щодо розроблення зазначених планів покласти на Департамент цивільного захисту.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра Антонця В.М.

Міністр

В. Шандра

000866 *

МНС України

ЗРАЗКОВИЙ ПЛАН

реагування на радіаційні аварії територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій, вся або частина території яких належить до зони спостереження АЕС

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ МНС
06.05.2008 № 339

ЗРАЗКОВИЙ ПЛАН

реагування на радіаційні аварії територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій, вся територія або частина території яких належить до зони спостереження АЕС

НОРМИ БЕЗПЕКИ МАГАТЕ «ГОТОВНІСТЬ ТА РЕАГУВАННЯ У РАЗІ ЯДЕРНОЇ АБО РАДІОЛОГІЧНОЇ АВАРІЙНОЇ СИТУАЦІЇ ДЛЯ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ТА ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ»

У разі ядерної або радіологічної аварійної ситуації цілі аварійного реагування здійснюються для того, щоб:

- відновити контроль над ситуацією і мінімізувати (пом'якшити) її наслідки;
- врятувати життя людей;
- запобігти або звести до мінімуму вплив іонізуючого випромінювання на організм людини;
- надати першу допомогу, надати критично важливу медичну допомогу і організувати лікування уражених;
- забезпечити інформування населення і зберегти довіру громадськості;
- забезпечити в тій мірі, в якій це практично можливо, захист майна та охорону навколишнього середовища;
- здійснювати підготовку в тій мірі, в якій це практично можливо, до відновлення нормальної соціальної та господарської діяльності.

ОРІЄНТОВНИЙ АЛГОРИТМ ЗАХОДІВ З РЕАГУВАННЯ НА РАДІАЦІЙНУ АВАРІЮ НА АЕС

(за публікацією МАГАТЕ «Заходи захисту населення у разі важкої аварійної ситуації на легководному реакторі»):

При виявленні умов, що ведуть комун, повинні бути виконані наступні заходи:

1. Протягом 15 хвилин начальник зміни АЕС оголошує загальну аварійну ситуацію на підставі заздалегідь визначених умов і показань приладів на АЕС та відповідно до системи класифікації аварійних ситуацій;
2. Протягом 30 хвилин начальник зміни здійснює оповіщення місцевої державної адміністрації, яка є відповідальною за захист населення в межах зони спостереження АЕС та території регіону;
3. Протягом 45 хвилин місцева державна адміністрація (обласна комісія з питань ТЕБ та НС, обласна евакуаційна комісія) починає реалізацію термінових заходів щодо захисту населення:

Для населення, яке потрапляє у прогнозовану зону радіоактивного забруднення (за прогнозом АЕС та системи підтримки прийняття рішень на випадок аварійних ситуацій на АЕС - RODOS (Український гідрометеорологічний центр ДСНС України):

місцева державна адміністрація:

- приймає рішення про негайну видачу населенню респіраторів, видачу і вживання препаратів стабільного йоду;
- приймає рішення про зниження ризику випадкового потрапляння радіонуклідів в організм людини пероральним шляхом (заборона паління та приймання їжі на відкритому повітрі тощо);
- приймає рішення на обмеження перебування населення на відкритому повітрі, укриття населення у власних приміщеннях, будівлях та спорудах, а також захисних спорудах цивільного захисту;
- приймає рішення про негайну евакуацію населення безпечним способом за межі зони радіоактивного забруднення.

Для населення, яке знаходиться у зоні спостереження АЕС:

місцева державна адміністрація:

- приймає рішення про негайну видачу населенню респіраторів, видачу і та вживання препаратів стабільного йоду;
- приймає рішення про зниження ризику випадкового потрапляння радіонуклідів в організм людини пероральним шляхом (заборона паління та приймання їжі на відкритому повітрі тощо);
- приймає рішення на обмеження перебування населення на відкритому повітрі, укриття населення у власних приміщеннях, будівлях та спорудах, а також захисних спорудах цивільного захисту;
- прийняти рішення про евакуацію населення безпечним способом за межі зони спостереження (30 або 50 км зони) якщо ймовірність викидів в атмосферу радіоактивних речовин зберігається

Для населення, яке знаходиться поза зоною спостереження АЕС:

Місцева державна адміністрація:

- приймає рішення про захист продуктів харчування і джерел питної води;
- надає рекомендації населенню:

про припинення споживання до окремого рішення продуктів місцевого виробництва, рослин, м'яса диких та домашніх тварин, молока, дощової води та води з відкритих джерел;

про утримання перебування населення на відкритому повітрі;

про підготовку до можливої евакуації з зон радіоактивного забруднення.

4. Протягом 1 години населення здійснює рекомендовані захисні дії.

5. Протягом 3-х годин:

офіційний представник місцевої державної адміністрації проводить спільні брифінги для ЗМІ для інформування населення за участю офіційного представника експлуатуючої організації АЕС та інших посадових осіб установ та організацій, що беруть участь у реагуванні на радіаційну аварію;

6. Протягом декількох годин

Місцева державна адміністрація організує за межами зони спостереження:

- пункти реєстрації евакуйованих осіб (на проміжних пунктах евакуації);
- пункти дозиметричного контролю евакуйованого населення та власного автотранспорту (на проміжних пунктах евакуації);
- пункти спеціального оброблення автотранспорту та санітарного оброблення населення (на проміжних пунктах евакуації) (із забезпеченням населення, що пройшли санітарне оброблення підміним одягом з регіонального (місцевого) резерву, що створюється для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру (постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 р. № 775 «Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій»);
- надання особам, у яких за результатами дозиметричного контролю шкіри або щитовидної залози встановлено перевищення встановлених норм радіаційної безпеки спеціальної медичної допомоги.

7. Протягом дня

Місцева державна адміністрація організує проведення:

- радіаційної розвідки та моніторингу радіаційної обстановки на території адміністративно–територіальної одиниці для виявлення зон радіоактивного забруднення;
- евакуацію населення з зон радіоактивного забруднення, яке виявлено під час радіаційної розвідки та моніторингу.

8. Протягом дня

Місцева державна адміністрація організує дозиметричний контроль товарів, що виробляються на території області та переміщуються за межі регіону.

9. Протягом декількох днів

Місцева державна адміністрація :

- організує моніторинг радіаційної обстановки та радіаційну розвідку для виявлення зон радіоактивного забруднення;
- вводить додаткові обмеження на споживання і розподіл продуктів місцевого виробництва, молока, дощової води і кормів для тварин у виявлених зонах радіоактивного забруднення.

10. Протягом тижня

Місцева державна адміністрація організує відбір та аналіз проб продуктів харчування, води і молока щодо відповідності встановленим нормам радіаційної безпеки.

11. Від тижня до місяця

Місцева державна адміністрація :

- організує моніторинг радіоактивної обстановки та радіаційну розвідку для виявлення зон радіоактивного забруднення;
- організує безпечне переміщення мешканців за межі зон радіоактивного забруднення.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

